

اثر بخشی آموزش مدیریت والدین بر انگیزش
تحصیلی و مشکلات رفتاری کودکان مبتلا به
اختلال بیش فعالی / کم توجهی

www.ketab.ir

اعظم شاهعلی

سرشناسه	: شاهعلی، اعظم، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	: اثربخشی آموزش مدیریت والدین بر انگیزش تحصیلی و مشکلات رفتاری کودکان مبتلا به اختلال بیش‌فعالی/ کم‌توجهی/ اعظم شاهعلی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات حانون، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۷ ص.: جدول.
شابک	: 978-622-300-027-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۹۱] - ۱۰۷.
موضوع	: کم‌توجهی در کودکان پرتحرک -- ایران -- نمونه‌پژوهی Attention-deficit hyperactivity disorder -- Iran -- Case studies والدین کودکان کم توجه -- ایران -- نمونه‌پژوهی Parents of attention-deficit-disordered children -- Iran -- Case studies کودکان -- ایران -- سرپرستی -- نمونه‌پژوهی Child rearing -- Iran -- Case studies اختلالات رفتاری در کودکان -- ایران -- درمان -- نمونه‌پژوهی -- Treatment -- Iran Behavior disorders in children -- Case studies انگیزش در آموزش و پرورش -- ایران -- نمونه‌پژوهی Motivation in education -- Iran -- Case studies
رده بندی کنگره	: R15-4
رده بندی دیویی	: ۶۷۸/۹۲۸۵/۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۶۷۱۷۱

اثربخشی آموزش مدیریت والدین بر انگیزش تحصیلی و مشکلات رفتاری کودکان مبتلا به اختلال بیش‌فعالی / کم‌توجهی

ناشر: انتشارات حانون

نویسنده: اعظم شاهعلی

صحافی: حانون

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۰۰-۰۲۷-۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۷	پیش گفتار
۱۱	مقدمه
۱۷	فصل اول: اختلال بیش فعالی و انگیزش تحصیلی
۱۹	مقدمه
۲۰	ضرورت و اهمیت موضوع
۲۲	تعاریف
۲۳	تعریف اختلال کمبود توجه/ بیش فعالی
۲۴	علائم اختلال
۲۵	شیوع اختلال ADHD و تفاوت‌های جنسی
۲۶	رابطه اختلال ADHD با سن
۲۸	رابطه اختلال ADHD با دیگر اختلالات
۳۰	مشکلات مربوط به روابط بین فردی در کودکان ADHD
۳۳	بیش فعالی و انگیزش تحصیلی
۳۴	مواجهه با اختلال ADHD
۳۷	ارائه آگاهی و اطلاعات در مورد اختلالات ADHD
۴۲	انگیزش تحصیلی
۴۳	تعریف انگیزه و انگیزش
۴۹	رابطه انگیزش با یادگیری

فصل دوم: اختلال بیش فعالی و مدیریت والدین..... ۵۱

بیش فعالی و خانواده..... ۵۳

آموزش والدین..... ۵۶

آموزش مدیریت والدین..... ۶۳

اضطراب..... ۶۴

نقص توجه..... ۶۵

انگیزش تحصیلی..... ۶۵

پر خاشگری..... ۶۷

روش اجرا..... ۶۷

شیوه ی جمع آوری اطلاعات..... ۶۹

(ابزار آماری..... ۷۰

فصل سوم: فرایند پیش بینی اتفاقات و احتمالات بر اساس داده های فعلی..... ۷۱

الف) یافته های توصیفی..... ۷۳

بحث و نتیجه گیری..... ۸۳

فهرست منابع و مآخذ..... ۹۱

پیش گفتار

اختلال بیش فعالی توام با نقص توجه کودکانی را توصیف می کند که مدام و به کرات رفتارهای ناهمخوان با سن خود در دو مقوله ی بی توجهی و بیش فعالی - تکانشی نشان می دهند. میزان شیوع آن در کودکان سنین مدرسه بین ۳ تا ۵ درصد برآورد شده است، یعنی به طور متوسط در هر کلاس یک دانش آموز با این اختلال وجود دارد (انجمن روانپزشکان آمریکا، ۱۹۹۴؛ ماش و ولف^۱، ۱۹۹۹).

در حال حاضر از طریق مشاهده الگوهای رفتاری معینی و با انجام ارزیابی جامع پزشک، روانپزشک و روانشناس و مصاحبه با کودک، مشاهده مستقیم او در موقعیت های مختلف و دریافت نظرات معلمان و والدین به تشخیص این اختلال می پردازند. مشاهدات والدین و معلمان از رفتارهای کودک در ارزیابی این کودکان نقش زیادی دارد (فولر، ۲۰۰۲)^۲.

در مورد سبب شناسی این اختلال نظریه های نقص انگیزش، نقص در سطح برانگیختگی، ضعف خود گردانی و بازداری رفتار عوامل زیستی و ژنی مطرح می باشد. به طور کلی ADHD برآیند تعامل پیچیده ی عوامل متعدد زیستی، روانی و اجتماعی با یکدیگر است که موجب پیدایش این نشانه ها می شود (برنایس، ۱۹۸۸)^۳.

به دلیل تعداد و مشکلات این کودکان* در حوضه های مختلف، رویکردهای درمانی متفاوتی

1. Mash & Wolfe

2. Fowler

3. Bernice

ارائه شده اند. یکی از مداخلات روانی اجتماعی و غیر دارویی که طور اثبات شده و مستند حائز بالاترین سهم این تاثیر گذاری در کاهش اختلالات رفتاری و ارتباطی کودکان ADHD می باشد، آموزش مدیریت والدین است (پلهام و هازا، ۱۹۹۶).^۴

عملی نمودن بعضی از اصول رفتار درمانی حتی بدون حضور درمانگر در بعضی موارد امکان پذیر است. مشکل اصلی والدین در این است که هیچ کدام از آنها آموزش ندیده اند که چطور والد خوبی باشند در حالی که کودکان نیازمند والدینی با مهارت و صبور هستند. والدین باید قوانین مشخصی را برای برخورد و تربیت کودک خود در نظر بگیرند البته قوانین نباید مبهم و همچنین خیلی وسیع باشند. نکته بسیار مهم در این است که قوانین را به صورت ثابت و دائمی به اجرا درآورند.

در آموزش والدین، بر کل واحد خانواده و تاثیر آن بر کودک تاکید می شود. نگرانی هایی که والدین راجع به علل، درمان و پیش آگهی اختلال فرزندشان داشته اند، در جلسات آموزش والدین فراهم می آیند. در پرتو اطلاعات جدید والدین فهم بهتری نسبت به مشکلات کودک پیدا می کنند و آموزشهای مهارتهای کنترل رفتار کودک، احساس کارآمدی والدین را افزایش می دهد.

پژوهشها نشان داده اند که تغییر تعامل های رفتاری والدین در بهبود علائم کودکان مبتلا به ADHD موثر است به طور مثال (آناستوپولوس، شلتون و دوپال،^۵ ۱۹۹۳؛ استری هورن و ویدمن،^۶ ۱۹۸۹) نشان دادند که والدین کودکان مبتلا به ADHD نسبت به کودکان غیر مبتلا نیاز به مهارتهای والدین اختصاصی تری دارد. آموزش والدین بیش از سایر مداخله های خانوادگی عمومیت دارد و اثرات مثبت درمانی آن در پیگیریهای بعدی نیز دیده می شود.

همچنین تحقیقات نشان می دهند که در بین عوامل مختلفی که در پرورش شخصیت سالم کودکان و نوجوانان موثرند، عامل کودک و والدین از مهمترین و بنیادی ترین عوامل محسوب

4. Pelham & Hoza

5. Anastopoulos, Shelton & Dupaul

6. Stray horn & Weidman

می شوند (نوابی نژاد، ۱۳۷۵؛ به نقل از شکوهی یکتا و زمانی، ۱۳۸۷).

هیچ یک از مداخلات درمانی نباید به عنوان شفا دهنده ی ADHD در نظر گرفته شوند، بلکه ارزش آنها در کاهش سطح علائم اختلال و مشکلات رفتاری یا هیجانی مرتبط با آن است. وقتی هر یک از این درمان متوقف شوند، اغلب، علائم اختلال به سطح پیش از درمان برمی گردند. بنابراین رمز اثر بخشی هر مداخله ای در تداوم آن در مدت زمانی طولانی است. از میان مداخلات مختلف که درباره ی ADHD مطرح شده اند، آموزش والدین به دلیل آنکه والدین را به مهارت هایی در کنترل رفتار کودک، مسلط می سازد، امکان تداوم بیشتری دارد.

بارکلی (۱۹۹۷)، برنامه آموزش والدین فورهند^۷ و مک ماهون^۸ (۱۹۹۸) را بدین صورت تعدیل کرد

که مشکلات اصلی مربوط به ADHD را به طور اختصاصی مورد نظر قرار دهد (به نقل از جونز، ۱۹۹۸)^۹.

نقص انگیزش در این کودکان آنها را با مشکلات تحصیلی نیز درگیر می کند زیرا پایین بودن انگیزش تحصیلی در کودکان ADHD موجب افت تحصیلی آنها می شود.

تنوع فقدان یا انگیزش تحصیلی، با افت و شکست تحصیلی رابطه مستقیم دارد. روانشناسان معمولاً انگیزش را فرایندی تلقی می کنند که در برانگیختن و جهت دادن به رفتار با اهمیت است و یکی از انگیزه های مهم رفتار دانش آموزان را تحت تاثیر قرار می دهد. از انگیزه پیشرفت میتوان به عنوان مهمترین عامل برای موفقیت تحصیلی نام برد (طاهری و فیاضی، ۱۳۹۰).

انگیزه ی پیشرفت تحصیلی، از اهمیت خاصی برخوردار است با انگیزه افراد تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز یک تکلیف و رسیدن به هدف یا دست یابی به درجه معنی

^۷. Forchhand

^۸. McMahon

^۹. Jonse

از شایستگی در کار خود دنبال می کنند تا بالاخره بتوانند موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب نمایند (محمدی، ۲۰۰۶).

تحقیقات متعددی به بررسی رابطه سبک های فرزند پروری و انگیزش تحصیلی دانش آموزان پرداخته اند. (گرولینک و رایان، ۱۹۸۹)^{۱۰} در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که بعد حمایت از خود مختاری والدین با خود تنظیمی مرتبط است. بر خلاف درگیری پدر، درگیری مادر رابطه معناداری با انگیزش درونی دارد. (ایلی، ۲۰۰۳)^{۱۱} در تحقیقی به این نتیجه رسید که فقط حمایت مادر نه والدین، با خود تنظیمی رابطه معنادار دارد. برخی پژوهشگران رابطه سبک های فرزند پروری و پیشرفت تحصیلی را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیده اند که درگیری و گرمی والدین پیش بینی کننده معناداری برای پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است به طور مثال نتایج تحقیق چن، لی و لای^{۱۲} (۲۰۰۰) نشان داد که گرمی والدین به طور معناداری پیشرفت تحصیلی را پیش بینی می کند.

¹⁰. Grolnick & Ryan

¹¹. Aily

¹². Chen, Li & Liu